

O jednej v noci prinesú rukojevníkom vojenský chlieb a vedro vody. Uhrík zbadá, že Tulák si krája chlieb loveckým nožom – takým istým, akým bol zabitý nemecký vojak. Obviní Tuláka, že to on zabil vojaka, vyzýva ho, aby povedal, kto je vlastne a čo robí v meste, veď nikto ho tu nepozná.

Vtom opäť vchádza do pivnice Fischl, ktorý im prináša nové správy od veliteľa. Major rozhodol, že babicu prepustia, ale iba vtedy, ak povie meno a adresu rodičky, aby si mohli overiť pravdivosť jej slov. Babjaková v pomykove prezradí, že ona vlastne nebola u rodičky, ale práve naopak, pomohla istej žene, aby nemala dieťa. Ani Starca neprepustia, lebo o jeho synovi sa zistilo, že v skutočnosti nedržal s Nemcami, naopak, vyzvedal pre partizánov. Starca táto správa veľmi poteší, je šťastný, že jeho syn nebol zradcom a že môže byť naňho právom hrdý. Ani holič Uhrík a zverolekár Šustek nepochodili so svojím pokusom zachrániť sa.

Ako poslednú si pán Fischl ponechal podľa neho “dobrú” správu: major po polnoci zmenil svoje rozhodnutie. Keďže vysvitlo, že zabitý nemecký vojak bol opitý, čo je neodpustiteľná nedisciplinovanosť, veliteľ už netrval na potrestaní všetkých desiatich rukojevníkov, ale iba na potrestaní jedného z nich. O tom, kto to bude, sa však musia rozhodnúť oni sami.

Holič Uhrík oznámi Fischlovi, že to už nebude potrebné, pretože vrah je medzi nimi: je to Tulák, ktorý má taký istý lovecký nôž. Na jeho veľké sklamanie mu však Fischl vysvetlí, že nôž je síce taký istý, ale nemôže to byť vražedný nástroj, pretože ten zostal v tele nemeckého vojaka.

Učiteľ Tomko vyčíta Fischlovi, že to, čo robí major a v čom mu on pomáha, je maximálna krutosť, neludskosť, a nie veľkodušnosť. Žiada Fischla, aby im dal hodinu na rozmyslenie, či tento návrh prijímajú.

Po Fischlovom odchode sa situácia ešte viac zdramatizuje a vyhroť, napätie medzi postavami sa blíži k vrcholu. Uhrík a Šustek navrhujú, aby obeť vybrali podľa veku (naznačujú, že Starec už žil dosť a mohol by sa za nich obetovať) alebo podľa spoločenského postavenia (veď život takej prostitútky má určite menšiu hodnotu ako ich životy). Učiteľ zhrozene sleduje, ako mení ľudí strach o vlastný život, ako ich pripravuje o ľudskosť:

ONDREJ (skočí medzi nich): Robte niečo, pán učiteľ! Už je štvrt na tri.

TOMKO: Tušil som to... Každý bude nepriateľom každého... všetci budú proti všetkým... (Unaveno.) Čo môžem urobiť, synu...?

STAREC (vynorí sa z úzadia): Ráno sa blíži, už je neďaleko... V evanjeliu je napísané: Prvej než kohút zaspieva, tri razy ma zaprieš...

TOMKO: Áno, bude to tak. Už je to tak – – Zrádzame jeden druhého. Sami seba... ľudenskú podobu...

Ondrej, znechutený ich počínaním, sa chce obetovať a dobrovoľne sa prihlásiť, najmä aby ochránil Fanku. Je sklamaný ľuďmi, “chce byť človekom, nie handrou”. Tulák mu v tom zabráni a navrhuje, aby veliteľov návrh odmietli, veď človek má iba jednu šancu proti násiliu – zachovať si dôstojnosť a svoju ľudskú tvár. Uhrík a Šustek nechápu, že ak sami vyberú jedného zo svojich radov, všetci deviaty sa stanú jeho vrahmi.

Uhrík znovu ukáže svoju bezcharakternosť: navrhne, aby sa dohodli na mene niektorého zo známych miestnych “buričov” proti Nemcom a aby tvrdili, že atentát spáchal on. Tulák zhnusene usúdi, že práve toto chce každé násilie, zlomiť človeka, aby sa plazil, aby sa stal zradcom, udavačom, červom – ako Uhrík. Uhrík, vyprovokovaný ostrými slovami Tuláka, v náhlom afekte vytiahne britvu a zabije ho. Všetci sú zhrození vraždou. Podľa Starca sa naplnili slová evanjelia – skôr než kohút zakikirikal, Uhrík zaprel v sebe človeka.

Opäť prichádza Fischl, pretože vypršala lehota, ktorú rukojevníci dostali na rozmyslenie. Učiteľ Tomko mu oznamuje, že majorov návrh odmietajú. Fischl ich žiada, aby si to ešte rozmysleli, veď odmietnutie návrhu môže major pokladať za urážku a môže zmeniť svoje “veľkodušné” rozhodnutie. Kládie na stôl kľúč od pivnice, vysvetľuje, že všetko je dohodnuté, nebude žiadne vypočítavanie, žiadna verejná poprava, stačí, ak jeden z nich si otvorí dvere týmto kľúčom, vyjde von a začne bežať... (nedopovie, ale každému je jasné, že dotyčného zastrelia “na úteku”) a ostatní deviaty budú slobodní.